

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2017

OECD Indicators

Summary in Czech

Celý text si můžete přečíst na adrese: 10.1787/eag-2017-en

Letmý pohled na vzdělávání v roce 2017

Ukazatele OECD

Přehled v českém jazyce

Absolventi vědeckých oborů mají nejlepší uplatnitelnost na trhu práce, ačkoli nikoli všeobecně

Ve většině zemí OECD jsou nejoblíbenějšími obory terciárního vzdělávání, které absolvovali dospělí, podnikání, správa nebo právo. V průměru ve všech zemích OECD absolvovalo 23 % osob ve věku 25-64 let s ukončeným terciárním vzděláním jeden z těchto tří studijních oborů; oproti tomu v případě přírodních věd, statistiky a matematiky jde o 5 %, v případě informačních a komunikačních technologií o 4 % a u inženýrských oborů, výroby a stavebnictví pak o 17 %. U nově nastupujících studentů v oblasti terciárního vzdělávání je tento podíl podobný, což naznačuje, že zájem o tyto obory zůstává stabilní.

Zájem o přírodní vědy, technologii, inženýrství a matematiku (STEM) roste s vyššími stupni vzdělávání, přičemž podíl absolventů těchto oborů na úrovni doktorského studia je téměř dvojnásobný oproti podílu absolventů bakalářského stupně v roce 2015. Tyto obory upřednostňují také mezinárodní studenti terciárního vzdělávání, přičemž jejich nejvyšší podíl, téměř jedna třetina těch, kteří studují v zemích OECD, si zvolil vědecký obor.

Zájem o inženýrství je větší na úrovni vyššího sekundárního odborného vzdělávání než na úrovni terciárního vzdělávání, neboť tyto programy mají silné vazby na průmyslový sektor. Přibližně třetina studentů absolvuje program vyššího sekundárního odborného vzdělávání v oblasti inženýrství, výroby a stavebnictví - což je více než dvojnásobek podílu na terciární úrovni.

Obory související s přírodními vědami, technologií, inženýrstvím a matematikou přinášejí také vyšší míru zaměstnanosti, což odráží požadavky společnosti, která je stále více poháněna inovacemi: absolventi informačních a komunikačních technologií (IKT) mohou očekávat o 7 procentních bodů vyšší míru zaměstnanosti než absolventi uměleckých a humanitních oborů nebo sociálních věd, žurnalistiky a informací. Míra zaměstnanosti napříč vědeckými obory však není stejná: u absolventů přírodních věd, matematiky a statistiky bude pravděpodobně podobná jako u absolventů uměleckých a humanitních oborů - tedy nižší, než je míra zaměstnanosti inženýrů či odborníků v oblasti IKT.

Rovnost žen a mužů, pokud jde o míru absolventů, je v některých oblastech studií stále vzdáleným ideálem, zejména u vyššího sekundárního odborného vzdělávání. Rovnost žen a mužů se zlepšuje na terciární úrovni, i když ženy stále představují přibližně jen jednu čtvrtinu nově nastupujících studentů v oblastech inženýrství, výroby a stavebnictví. Na druhé straně tvoří téměř tři čtvrtiny studentů nastupujících do zdravotnických a sociálních oborů. Ostatní obory, jako je správa podniku a právo nebo přírodní vědy, matematika a statistika, mezi nově nastupujícími studenty téměř dosáhly rovnosti žen a mužů.

Dospělí dnes mají obecně lepší vzdělání, někteří však stále zůstávají pozadu

Od roku 2000 získala pracovní síla napříč zeměmi OECD a partnerskými zeměmi vyšší vzdělání. Zatímco v roce 2000 dosáhla většina mladých dospělých vyššího sekundárního vzdělání coby nejvyššího stupně svého vzdělání, v současnosti má největší podíl osob ve věku 25-34 let diplom na úrovni terciárního vzdělání. Podíl mladých dospělých, kteří nedosáhli vyššího sekundárního vzdělání, se ve většině zemí OECD a partnerských zemí rovněž snížil, přičemž v roce 2016 dosahoval v průměru napříč zeměmi OECD 16 %. Ačkoli více mladých dospělých dosahuje vyšší sekundární úrovně, dokončování programů je stále problematické. Co se týče zemí, které mají dostupné skutečné údaje o věkových skupinách, přibližně 25 % zapsaných studentů nedokončilo své studium po dvou letech od teoretického data zakončení programu; čtyři pětiny těchto studentů již nejsou zapsány. To představuje kritickou ztrátu: míra nezaměstnanosti mladých dospělých (25-34 let), kteří nedokončili vyšší odborné vzdělání, se blíží 17 %, přičemž u těch, kteří jej dokončili, dosahuje 9 %.

Dospělí absolventi terciárního vzdělávání dosahují významné návratnosti své investice: je o 10 procentních bodů pravděpodobnější, že budou zaměstnání, a v průměru jsou jejich výdělky o 56 % vyšší než u dospělých, kteří dokončili pouze vyšší sekundární vzdělávání. Rovněž se jako první zotavují z hospodářských poklesů: míra zaměstnanosti mladých dospělých, kteří jsou absolventy terciárního vzdělávání, se vrátila zpět na úroveň před krizí, zatímco míra zaměstnanosti těch, kteří nedokončili vyšší sekundární vzdělávání, stále zaostává. U dospělých absolventů terciárního vzdělávání je také nižší pravděpodobnost, že budou trpět depresi, než u jejich vrstevníků s nižším vzděláním. Z těchto důvodů mladí dospělí stále více usilují o dosažení vzdělání, které zlepší jejich kvalifikaci, namísto toho, aby po ukončení povinné školní docházky přímo vstoupili na trh práce. Mezi lety 2000 a 2016 se podíl osob ve věku 20-24 let, které se stále účastnily vzdělávání, zvýšil o 10 procentních bodů, přičemž podíl těch, které byly zaměstnány, poklesl o 9 procentních bodů.

Celkové výdaje na terciární vzdělávání předstihly zápisy studentů

Výdaje se zvyšují mnohem rychlejším tempem než zápisy studentů na všech úrovních, zejména na úrovni terciární. Výdaje na instituce primárního, sekundárního a postsekundárního vzdělávání nezahrnovaného do terciárního se mezi lety 2010 a 2014 zvýšily o 4 %, ačkoli zápisy studentů během stejného období lehce poklesly. Oproti tomu celkové výdaje na terciární instituce se během téhož období zvýšily o více než dvojnásobek v porovnání s podílem studentů, což odráží skutečnost, že vlády a společnost považují vysokoškolské vzdělávání za prioritu.

Zatímco veřejné výdaje na primární až terciární instituce se očividně zvyšují, toto zvýšení neodpovídá průměrnému zvýšení HDP, k němuž došlo v zemích OECD v letech 2010 až 2014. To znamená, že došlo k poklesu veřejných výdajů na vzdělávací instituce o 2 % coby procentního podílu HDP během stejného období. Podobně v polovině zemí OECD mezi lety 2010 a 2014 poklesl podíl veřejných výdajů na primární až terciární vzdělávání z hlediska celkových vládních výdajů.

Podíl veřejného financování je výrazně vyšší u povinné školní docházky než u terciárního vzdělávání. Zatímco veřejný sektor stále poskytuje 91 % finančních prostředků na úrovni primárního, sekundárního a postsekundárního vzdělávání nezahrnovaného do terciárního, na terciární úrovni zajišťuje pouze 70 % celkových výdajů a zbylou část nákladů ponechává na domácnostech. Obecně však podíl veřejného financování vynakládaného na vzdělávací instituce zůstal v letech 2010 až 2014 na všech úrovních stabilní.

Povolání učitelů sužují zaostávající mzdy a stárnoucí pracovní síla

Učitelé jsou páteří vzdělávacího systému, a přesto je toto povolání pro mladé studenty stále méně atraktivní a učitelský sbor stárne, zejména na vyšších vzdělávacích stupních. V roce 2015 bylo v průměru ve všech zemích OECD 33 % učitelů primárních a sekundárních institucí ve věku 50 let a více, což je o 3 procentní body více než v roce 2005. Kromě toho tomuto povolání stále z velké části dominují ženy, které

v průměru ve všech zemích OECD tvoří sedm z deseti učitelů. Rovnost žen a mužů se nicméně zlepšuje na vyšších stupních vzdělávání - zatímco na předškolní úrovni představují ženy 97 % učitelů, na terciární úrovni tvoří 43 %.

Platy učitelů jsou v porovnání s platy ostatních pracovníků s podobným dosaženým vzděláním, kteří pracují na plný úvazek, nízké. To je hlavní překážka pro přilákání mladých lidí k povolání učitele. Zatímco platy se zvyšují spolu s tím, jak se zvyšuje úroveň vzdělávání, na které se vyučuje, stále se pohybují v rozmezí 78 % až 94 % platů pracovníků na plný úvazek s terciárním vzděláním. Hospodářský pokles v roce 2008 měl přímý dopad na platy učitelů, které byly v některých zemích zmrazeny nebo sníženy. Mezi lety 2005 a 2015 se zákonem dané platy v reálném vyjádření snížily v jedné třetině zemí a hospodářství s dostupnými údaji.

Další zjištění

Z důvodu nízkých veřejných investic do předškolního vzdělávání je podíl dětí zapsaných do soukromých institucí na této úrovni značně vyšší než v případě primárního a sekundárního vzdělávání.

Všeobecné programy vyššího sekundárního vzdělávání jsou populárnější než programy odborné přípravy: 37 % mladých lidí ve věku 15 až 19 let je zapsáno do všeobecných programů vyššího sekundárního vzdělávání v porovnání s 25 % zapsanými do programů odborné přípravy, ačkoli programy odborné přípravy jsou výraznou složkou vzdělávacích systémů mnoha zemí.

Finanční podpora pomáhá vyvažovat zátěž, kterou představuje vysoké školné vybírané některými terciárními institucemi; 75 % nebo více studentů v Austrálii, Anglii (Spojené království) a Spojených státech amerických využívá veřejných úvěrů nebo stipendií či grantů.

Ve více než polovině zemí a hospodářství s dostupnými údaji nalezneme systémy přijímání do veřejných a/nebo soukromých terciárních institucí bez přijímacích zkoušek. Ke vstupu do prvního stupně terciárních programů se nejčastěji používají vnitrostátní/ústřední zkoušky skládané na konci vyššího sekundárního vzdělávání a vstupní zkoušky řízené terciárními institucemi.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

[Přečtěte si na portálu OECD iLibrary plné znění anglické verze!!](#)

© OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2017-en